

1

Rita Klein

New York State
Mei 1960

Het vermoeden dat ze tegen me hadden gelogen, rees voor het eerst in me op toen ik mijn rok niet dicht kreeg. Hoe ik ook aan de rits morrelde en hoe verbeterd ik mijn buik ook introk, het lukte me niet het haakje van de tailleband over de wig van vlees heen in het oogje te krijgen. Daar stond ik, met mijn blote voeten op de vloer van de ziekenhuiskamer. Iedereen had gezegd – de dokter, de maatschappelijk werkster, zelfs mijn eigen moeder – dat alles weer precies zo zou worden als voorheen als het eenmaal achter de rug was. Mijn bloes had ik zonder problemen kunnen dichtknopen. Waarom mijn rok dan niet? Misschien was het dom van me ervan uit te gaan dat een kledingstuk dat ik al maanden niet had gedragen me meteen weer zou passen, maar ja, wat wist ik er nou van? Zij waren het die me hadden verteld wat ik kon verwachten. Ik had geen reden gehad hen niet te geloven.

Weer trok ik aan de rits, want ik wilde niet toegeven aan wat mijn lichaam me vertelde. Elke keer dat we ons de afgelopen vijf maanden beklagd hadden over de miezerige porties gepocheerde eieren, de huidloze kippenbouten en de sla met alleen een drupje citroen als dressing, had de huismoeder gezegd dat het vetarme menu noodzakelijk was om straks zo snel mogelijk weer in onze oude kleren te passen. We kregen allemaal precies hetzelfde, dus als mijn kleren me niet pas-

ten, moest dat voor iedereen zo zijn. Maar als ze ons iets op de mouw hadden gespeld over de maaltijden, was de rest dan ook gelogen?

Ik verwierp die gedachte meteen. Het idee dat al deze deskundigen betrokken zouden zijn bij een of ander complot was belachelijk. Ik herinnerde mezelf eraan dat er nog maar drie dagen waren verstreken. Vandaag ging ik naar huis en vanaf morgen kon ik dit allemaal achter me laten en de draad van mijn leven weer oppakken.

De maaltijden waren in elk geval een dankbaar onderwerp van gesprek geweest. We schaamden ons te veel om iets te vertellen over hoe we in onze huidige situatie terecht waren gekomen. We mochten elkaar niet eens vertellen wat onze achternaam was, laat staan dat we telefoonnummers of adressen mochten uitwisselen om later contact te houden. Als ik probeerde het gesprek op een bericht uit de krant te brengen, werd het meestal stil. Het dagelijkse nieuws, bijvoorbeeld over het U-2 spionagevliegtuig dat boven de Sovjet-Unie was neergeschoten, raakte ons niet echt zolang we in het afgelegen landhuis woonden. Toen agenten van de Mossad met een gedurfde operatie in Argentinië Adolf Eichmann te pakken kregen, leek het zelfs de andere Joodse meisjes niet echt iets uit te maken dat de moordzuchtige nazi nu in Israël berecht zou worden. Het interesseerde ook niemand of John F. Kennedy voor de Democratische Partij kandidaat zou worden voor het presidentschap, maar dit was op zich niet verwonderlijk, want de meeste meisjes waren nog te jong om te mogen stemmen en wie er uiteindelijk in het Witte Huis zou komen, zou niets veranderen aan de tijd die we moesten doorbrengen in het Hudson Home, een tehuis voor ongehuwde moeders.

Gefrustreerd draaide ik mijn rok een kwartslag om te zien of ik de rits dicht kreeg als hij aan de zijkant zat. Toen ik me had voorbereid op mijn verblijf hier, had ik niet veel spullen gehad om in de roze Samsonite te leggen die ik van mijn ouders cadeau had gekregen toen ik geslaagd was voor de middelbare school. Het was toen winter en mijn garderobe was geslonken tot een paar vormeloze jurken, een wijde bloes, een slobbertrui en een spijkerbroek met omgeslagen

pijpen van mijn broer. Boven op die treurige verzameling had ik de rok gelegd die ik in augustus had gekocht voor mijn avondje uit met Leonard. Het was een chique kokerrok van zwart linnen, die weliswaar een kuise zijden voering had, maar zo strak zat dat je de knopjes van mijn jarretelles eronder kon zien. De verkoopster van Macy's had gezegd dat het een perfecte keuze was voor een afspraakje met een zakenman van buiten de stad. Het was duidelijk dat zij dacht dat ik een oogje op de man in kwestie had. In New York was het in 1959 normaal ervan uit te gaan dat een meisje van in de twintig dat nog niet getrouwd was, op zoek was naar een man. Ik had gedacht dat dit niet voor mij gold, maar nadat ik Leonard had leren kennen, kon ik de verleiding niet weerstaan langs de juwelierszaken op 47th Street te lopen en me te vergapen aan de diamanten ringen.

Ik was teleurgesteld toen Leonard na de zomercursus computerkennis die we allebei hadden bijgewoond in het Watson Laboratory, terugkeerde naar zijn baan als verkoper op het hoofdbureau van IBM in Endicott. Ik legde me erbij neer dat ik hem nooit meer zou zien en was erg verrast toen hij opbelde om te zeggen dat hij een weekend naar de stad kwam en vroeg of ik met hem wilde gaan dineren in de Rainbow Room. Ik zei ja, en begon onwillekeurig te dromen van een huwelijksaanzoek bij het dessert. Ik maande mezelf niet zo mal te doen. Het zou ons eerste officiële afspraakje zijn, en bovendien wilde ik pas trouwen als ik was afgestudeerd. Sommige meisjes op Barnard besteedden meer tijd aan het opstellen van lijstjes van de mannen op Columbia dan aan hun studie, maar ik zat er om mijn graad te halen, niet om een man aan de haak te slaan. Niet dat getrouwde vrouwen geen graad konden halen. Er waren meisjes genoeg die een poosje verdwenen omdat ze op huwelijksreis waren, en een paar weken later terugkwamen met een gouden ring, een nieuwe naam en een voldane glimlach. En moet je mij nu zien, dacht ik. Ik had zelfs een heel semester gemist en was er niet beter op geworden. Integendeel.

Alsof het nooit was gebeurd. Dat was wat iedereen had beloofd, en ik wilde dat maar al te graag geloven. Maar als de negen maanden tussen

die zomernacht met Leonard en deze lenteochtend niets anders waren dan ontbrekende pagina's in de kalender van mijn leven, waarom paste ik dan niet in mijn rok? Ik deed nog een laatste poging, maar het was duidelijk dat ik het strakke linnen niet over de kwabben van mijn buik zou krijgen. Ik duwde hem naar beneden, stapte eruit en gooide hem in de koffer. In plaats van de rok trok ik de oude spijkerbroek maar weer aan. Maakt niet uit, zei ik tegen mezelf, terwijl ik mijn bloes instopte en mijn voeten in mijn instappers stak. Ik wilde die rok niet eens meer.

Ik liep naar de wastafel en waste mijn gezicht met koud water. In de spiegel zag ik dat mijn wangen nog wat gezwollen waren, maar verder was er niets veranderd: bruine ogen, lange neus, dunne lippen, ronde kin. Toen ik nog op school zat en vriendinnen met rijke ouders voor hun zestiende verjaardag een *nose job* cadeau kregen, had mijn moeder gezegd dat er niets mis was met mijn uiterlijk, wat niet hetzelfde was als zeggen dat ik mooi was. Ik zou geen missverkiezingen winnen, maar ik zag er niet onaardig uit.

Ik was bezig een kam door mijn stugge krullen te halen toen een plichtmatig klopje en een wolk parfum de komst van miss Murphy aankondigde. Ik begon meteen te niezen en dacht bij mezelf dat het niet verstandig was om je als maatschappelijk werkster zo rijkelijk te besproeien met Shalimar. Ik had bij psychologie geleerd dat geuren sterke triggers zijn. Hoe kon ik de herinnering aan deze maanden wissen, vroeg ik me af, als ik elke keer dat ik bergamot en vanille rook aan dit moment zou worden herinnerd?

'Dag, Rita. Fijn dat je al bent aangekleed en gereed om te vertrekken.' Miss Murphy was een efficiënte, bekwame vrouw wier zware parfum niet paste bij de plooirokken en vesten die haar het uiterlijk van een ouderwetse schooljuf gaven. Een paar van de meisjes in het Hudson Home dachten dat ze lesbisch moest zijn, net zoals de onderwijzeres in het toneelstuk van Lillian Hellman, alsof dat de enige reden kon zijn waarom een vrouw van in de dertig nog ongetrouwd was. 'Ik wist niet dat je zo'n prachtig figuur hebt. Draai je eens om, zodat ik je goed kan bekijken.'

Mijn outfit was echt geen modeshow waard, maar ik deed braaf wat ze me had verzocht. Miss Murphy zette haar aktetas neer en kwam naar me toe. ‘Dit trekt snel genoeg weg,’ zei ze, terwijl ze zonder toestemming te vragen haar handpalm op mijn nog dikke buik legde. ‘Bloed je nog of is dat al gestopt?’

Ik ging op de rand van het ziekenhuisbed zitten. Zij trok een stoel bij. ‘Het is al een stuk minder, en ik wandel regelmatig door de gangen, zoals u me had aangeraden.’

Ze knikte goedkeurend. ‘Ik heb van de dokter gehoord dat alles goed is verlopen.’

‘Ja? Ik zou het niet weten.’ Eerlijk gezegd herinnerde ik me nauwelijks iets van de bevalling. Toen mijn vliezen braken – drie dagen geleden, ’s ochtends vroeg – had de huismoeder mijn koffer ingepakt en me in een taxi gezet voor de korte rit naar het plaatselijke ziekenhuis. Ik doorstond de barensweeën helemaal in mijn eentje, in een privékamer die op zich een luxe was, maar ik huilde om mijn moeder. Ik begreep niet waarom ze niet bij me was, juist nu ik haar nodig had. Ze was erbij geweest toen mijn amandelen werden geknipt en toen ik gehecht moest worden nadat ik van mijn fiets was gevallen. Ze had dag en nacht aan mijn bed gezeten toen ik zo ziek was dat de dokter me had laten testen op polio. Oké, ik had een fout gemaakt, maar was ik niet nog steeds haar dochter?

Ik lag zielig te snotten tegen de tijd dat er een vroedvrouw kwam om me voor te bereiden. Zonder iets uit te leggen gaf ze me een klisma, schoor mijn schaamhaar weg en bestreek mijn vagina met mercurochroom. Daarna kwam er een arts met ruwe handen die verklaarde dat ik voldoende ontsluiting had om naar de verloskamer gebracht te worden. Het laatste wat ik me herinner, is dat de anesthesist zei dat ik terug moest tellen van tien tot nul. Ik denk dat ik tot zeven kwam. Toen ik mijn ogen opendeed, lag ik weer in mijn bed. Alles deed me pijn en mijn buik was zacht. Het was nacht. In de kamer was het stil. Het was voorbij.

‘Ik wou dat alle meisjes zo verstandig waren als jij, Rita.’ Miss Mur-

phy tilde haar aktetas op haar schoot en deed hem open. ‘Er zijn maatschappelijk werksters die denken dat het een meisje goedgevoelt om de baby eventjes vast te houden en afscheid te nemen, maar ik vind dat alles daardoor alleen maar ingewikkelder wordt. Ben je niet blij dat je mijn advies hebt opgevolgd?’

Daar was ik inderdaad blij om. Ik begreep de meisjes niet die hadden gezegd dat ze hun baby wilden zien. Wat had je eraan om zijn vingertjes en teentjes te tellen of te proberen te zien wat voor kleur ogen hij had? Waarom zou je een gezichtje in je geheugen prenten dat we niet eens mochten fotograferen? Ik wist dat we de baby’s niet mochten houden. Hun ware ouders waren getrouwde echtparen met goede carrières en een gerieflijke woning, die snakten naar een baby om te adopteren. Dat had miss Murphy ons steeds weer ingeprent tijdens de groepsgesprekken in het tehuis. Ze had ons gewaarschuwd voor de afschuwelijke dingen die zouden gebeuren als we zo egoïstisch waren van gedachten te veranderen. Met een pedant opgeheven wijsvinger had ze gezegd: ‘Een alleenstaande moeder kan een kind nooit alles geven wat het nodig heeft. En denk je even in hoe het arme kind door de buurtkinderen zal worden gepest omdat het geen vader heeft. En denk ook aan je eigen toekomst. Jullie zijn nu nog jong en aantrekkelijk, maar niemand zal met jullie willen trouwen als je opgezadeld bent met een baby.’ Toen een van de meisjes hoopvol had gezegd dat ze misschien toch wel een aardige man zou ontmoeten die bereid zou zijn de vader van het kind te worden, had miss Murphy haar hoofd geschud. ‘Geloof me, fatsoenlijke mannen willen de verantwoordelijkheid voor het bastaardkind van een ander niet op zich nemen.’ Het was cru uitgedrukt, maar ik vond het netjes van haar dat ze het zei zoals het was. Ze diende ons voor te bereiden, dat hoorde bij haar werk, maar wij waren niet haar cliënten. Miss Murphy werkte voor de baby’s, niet voor de moeders.

‘Een rustig en beheerst meisje als jij maakt mijn leven een stuk eenvoudiger, Rita,’ zei miss Murphy. ‘Herinner je je Linda nog, die een paar weken geleden het tehuis heeft verlaten? Zij stribelde erg tegen toen ze de adoptiepapieren moest ondertekenen, zelfs nadat ik haar

eraan had herinnerd dat het adoptiebureau de onkosten alleen dekt als de adoptie plaatsvindt. Ik moest haar de rekening van de dokter, het ziekenhuis en het tehuis laten zien. “Dit is wat je ons verschuldigd bent, als je de baby houdt,” zei ik. Ze trok waarschuwend een wenkbrauw op. ‘Per slot van rekening zijn wij hier niet om losbandig gedrag te bekostigen. Waar of niet?’

‘Nee,’ zei ik, want ik begreep heel goed wat de afgelopen maanden gekost moesten hebben. De karige maaltijden even daargelaten moest ik blij zijn dat ik onderdak had gekregen in het respectabele tehuis. Het oude landhuis aan de rivier was niet meer zo voornaam als het ooit was geweest, maar het was gerieflijk, goed geoutilleerd, en had een grote tuin, waar we konden wandelen zonder blootgesteld te zijn aan nieuwsgierige ogen. De huismoeder zei dat alleen meisjes van nette families er werden toegelaten, maar ik vermoedde dat het woord ‘nette’ afhankelijk was van de vraag of de familie voldoende geld had om de ongehoord hoge kosten van het adoptiebureau te kunnen dekken. Ik wist zeker dat mijn moeder me naar een armzalig pensioen in de Catskills zou hebben gestuurd als Leonard niet een forse cheque voor me had uitgeschreven. ‘Heeft Linda toch getekend?’

‘Ja, uiteindelijk wel, maar ik moet je eerlijk zeggen dat ik nu al tegen het controlebezoek opzie. Ik hoop dat zes weken voldoende zijn om haar te laten inzien dat ze de juiste beslissing heeft genomen. Jou, daarentegen, zal ik met plezier komen opzoeken. Wat zijn je plannen, lieve kind?’

‘Mijn vader schreef dat hij een sollicitatiegesprek voor me heeft geregeld voor een zomerbaantje.’ Voordat hij me dit had geschreven, had ik nog nooit van Antiquated Business Machines gehoord, maar het was het bedrijf van een van zijn klanten. Toen mijn vader hem had verteld dat ik de zomercursus in computerkennis in het Watson Laboratory had gevolgd, had hij erop gestaan dat ik met hem kwam praten.

‘Dat is mooi,’ zei miss Murphy. ‘Het is belangrijk om je tijd nuttig te besteden. Voor je het weet, kun je weer naar de universiteit om je studie af te maken.’

Ik haalde mijn schouders op. Gedachten aan mijn studie waren te deprimerend. Het was kort na Thanksgiving geweest dat ik voor mijn jaarlijkse onderzoek naar de arts van Barnard College was gegaan. Ik was blij geweest dat ik in mijn laatste jaar zat, zodat dit de laatste keer was dat ik me aan dokter Marjory Nelsons kritische blik moest onderwerpen. Ze was best aardig, daar ging het niet om, en als ik nu toch mijn voeten op die steunen moest plaatsen, had ik liever dat een vrouw naar mijn edele delen keek dan een man, maar toen ik die dag op de onderzoekstafel naar beneden schoof, was ik bang dat ze zou zien dat ik geen maagd meer was. Ik besteedde nooit veel aandacht aan mijn menstruatiecyclus, en toen ze vroeg of die al regelmatig was geworden, zei ik dat die nog steeds onvoorspelbaar was. Ik herinnerde me dat ik tijdens de computercursus ongesteld was geweest – ik had de klas moeten verlaten om het maandverband te verschonen – maar daarna was ik vergeten bij te houden of ik nogmaals ongesteld was geworden. Het kwam vaak voor dat ik een of twee maanden oversloeg en pas toen ik in mijn eerste studiejaar door dokter Nelson werd onderzocht, had ik uitleg gekregen over waarom mijn menstruatie zo onregelmatig was. ‘Het is de taak van de moeder de lichamelijke aspecten van menstruele gezondheid op een positieve manier aan haar dochter uit te leggen teneinde een regelmatige cyclus te krijgen,’ had ze gezegd, en ze had afkeurend met haar tong geklakt toen ik zei dat mijn moeder me hierover nooit iets had bijgebracht. In deze moderne tijden, vond dokter Nelson, was het niet juist als een moeder toestond dat het leven van haar dochter werd omgeven door bijgeloof. Ik vond zelf niet dat mijn leven werd beknot door mijn onregelmatige menstruele cyclus, maar het deed me goed dat ik nu wist wie ik daarop kon aankijken.

Toen dokter Nelson op die dag in november aan het onderzoek begon, vreesde ik alleen de koude aanraking van haar speculum. Ik had geen idee dat mijn hele wereld op zijn kop zou komen te staan. Dat ik Barnard zou moeten verlaten was voor mij in eerste instantie een grotere schok dan het feit dat ik zwanger was. Toen dokter Nelson me alleen liet zodat ik me weer kon aankleden, dacht ik aan de geruchten

over studentes die hun problemen hadden laten oplossen voordat hun toekomst werd verknald. Een meisje was plotseling naar het Caraïbisch gebied vertrokken en een week later teruggekomen, zo goed als nieuw. Een ander meisje had een psychiater ervan overtuigd dat haar zwangerschap haar tot waanzin zou drijven, en had in het ziekenhuis een abortus ondergaan volgens de wet die de ingreep toestond om het leven van de moeder te redden. Van een van de counselors werd gezegd dat ze meisjes naar een vooraanstaande arts op Park Avenue stuurde, die er een honorarium voor vroeg dat hoger was dan een jaar lesgeld. Een meisje, had ik gehoord, had ternauwernood een ingreep overleefd bij een dubieuze arts in een achterstandswijk. Ik zag mezelf geen van deze dingen doen. En al gauw bleek dat ook niet nodig te zijn.

‘Ik heb het met je moeder besproken,’ zei dokter Nelson toen ze weer binnenkwam. Toen ik zei dat ze dat niet had mogen doen, zei ze dat het haar plicht was de ouders op de hoogte te stellen als het meisje in kwestie nog minderjarig was. Ik zou in december eenentwintig worden. Als het onderzoek een paar weken later had plaatsgevonden, hadden mijn ouders het helemaal niet hoeven te weten. ‘Ik heb aan mevrouw Klein uitgelegd dat je je studie onmiddellijk moet staken. Ik zal in het dossier zetten dat je dat om gezondheidsredenen doet, zodat je niet van de universiteit wordt gestuurd, maar je mag niet deelnemen aan de examens.’ Toen ik vroeg wat dit betekende voor mijn verdere studie, zei dokter Nelson dat die tijdelijk werd stopgezet. Heel even hoopte ik nog dat ik volgend jaar terug zou kunnen komen om alsnog mijn graad te halen, maar die hoop werd meteen de grond in geboord. Zelfs al zou de universiteit het toestaan, zonder studiebeurs konden mijn ouders de kosten niet opbrengen. ‘Het Mary Gertrude Aldrich Fund,’ bracht dokter Nelson me in herinnering, ‘is in het leven geroepen om meisjes te helpen die gedurende hun studie aantonen de morele eigenschappen te bezitten die nodig zijn om een deugdelijke vrouw te worden. Ik kan nu moeilijk volhouden dat jij die eigenschappen bezit, of wel soms?’

Dit was de reden dat het me zo deprimeerde toen miss Murphy

over het opnieuw oppakken van mijn studie begon. ‘Ik ga nu vermoedelijk aan Fairleigh Dickinson studeren,’ antwoordde ik. ‘Het niveau haalt het niet bij Barnard, maar dan kan ik thuis blijven wonen.’ Mijn ouders, die voor alle studiejaren van mijn broer op Montclair State minder hadden uitgegeven dan ze aan mij hadden verkwist, hadden me duidelijk gemaakt dat ze niet van plan waren spreekwoordelijke paarden voor de zwijnen te werpen. Ik mocht thuis blijven wonen, maar verder hoefde ik niets meer van hen te verwachten.

‘Een diploma van Columbia zou mooi zijn geweest,’ zei miss Murphy, ‘maar in wezen maakt het niet zoveel uit waar je je graad behaalt.’ Ik vond dat een rotopmerking van een vrouw die er prat op ging dat zij een master in maatschappelijk werk van Smith had. ‘Hoe dan ook, ik heb in het dossier van de baby gezet dat de biologische ouders beiden zeer intelligent zijn. Dat helpt altijd om een goede plaatsing te krijgen.’

Ik schrok van haar woorden. Hoe wist miss Murphy iets over Leonard? Op de geboortakte die ik had moeten ondertekenen, was op de stippellijn bij ‘vader’ al ingevuld: onbekend. Alsof ik niet wist wie me zwanger had gemaakt. Ik vond het beschamend, maar die voorwaarde had Leonard gesteld voor de financiële bijdrage die ik nodig had gehad om een plek te krijgen in het Hudson Home en voor een privékamer in het ziekenhuis. Toen ik had geaarzeld of ik die voorwaarden wilde accepteren, had mijn moeder gezegd dat het een goede deal was. Aan zijn naam had ik toch niets, zei ze. Wat ik nodig had, was zijn geld, en hij was hiermee voordelig uit, als je dit bedrag vergeleek met wat een echtscheiding hem zou hebben gekost aan alimentatie en kosten van levensonderhoud voor het kind.

Miss Murphy legde een document op haar aktetas, die op haar knieën lag als een draagbaar bureau. ‘Hier nog even een krabbel, lieve kind, en dan mag je gaan.’

Ik wilde dit net zo graag als zij achter de rug hebben, maar toen ik mijn hand uitstak naar de pen gebeurden er opeens rare dingen. Mijn hartslag versnelde, mijn keel kneep zich samen en mijn hand beefde alsof het papier een ondoordringbaar magnetisch veld uitstraalde.

‘Ga je gang, Rita.’ Haar stem klonk opeens scherp. ‘Hier, op de stippellijn.’

Alsof het nooit was gebeurd, hield ik mezelf voor. Nog één handtekening en ik kon de grootste vergissing van mijn leven achter me laten en de draad van mijn leven weer oppakken. Misschien kwam het door de nawerking van de verdoving dat ik me zo vreemd voelde. Ik slikte moeizaam en pakte de pen aan. Ik had moeite met tekenen, omdat ik mijn elleboog nergens op kon laten steunen. Miss Murphy probeerde te helpen door met haar onderarmen de aktetas in balans te houden, maar daardoor werd een deel van het document bedekt. Mijn handtekening kwam schots en scheef op de stippellijn te staan, maar miss Murphy leek tevreden.

‘Was dat het?’

‘Ja.’ Miss Murphy deed het document in de aktetas, drukte de knippen dicht en stond op. ‘Over zes weken kom ik kijken hoe het met je gaat, en daarna hoef je me nooit meer te zien. De adoptieouders kijken erg naar de baby uit.’ Ze ging zachtjes door, op samenzweerderige toon: ‘Ik mag het eigenlijk niet verklappen, maar hij is een succesvolle arts en zijn vrouw is verpleegster. Ze zullen perfecte ouders zijn. En over ouders gesproken, die van jou zijn zo lief je vandaag te komen ophalen. Je hoeft dus niet met de trein naar huis.’

‘Weet u zeker dat mijn vader ook komt?’ Ik dacht dat ze zich moest vergissen. Het leek mij twijfelachtig dat papa op de zaterdag van het Memorial Day-weekend Klein’s Shoes zou sluiten. Om te beginnen kon hij zich dat financieel niet veroorloven. Ik had hem sinds mijn dertiende met de boekhouding geholpen en wist hoe klein de winstmarge van de winkel was. Maar er speelde nog iets. In de zeldzame gevallen dat hij op een werkdag de winkel had moeten sluiten, had hij altijd een bordje achter de deur gehangen met de reden waarom: BEN NAAR DE BRUILOFT VAN MIJN ZOON. BEN NAAR DE BEGRAFENIS VAN EEN VRIEND. Zo bleven zijn klanten hem trouw, zei hij. Als hij de winkel sloot zonder een reden te geven, zou niets zijn klanten ervan weerhouden naar bijvoorbeeld Bamberger’s te gaan. Ik kon me niet

voorstellen welke reden papa had gegeven als hij vandaag de winkel had gesloten.

‘Heel zeker. Ik heb je vader vanochtend nog gesproken. Ze zijn er over een halfuur. Ik moet nu even naar een ander meisje, en daarna kom ik je halen. Ik heb tegen je vader gezegd dat hij naar de dienstingang moet komen. Ik zal je wijzen waar de achtertrap is.’ Dat gezegd hebbend verliet miss Murphy de kamer, met een wolk Shalimar in haar kielzog.

Ik legde mijn jas dubbelgevouwen op mijn koffer en ging voor het raam staan. Het enige wat ik hier kon zien, waren een paar spreeuwen die in een boom van de ene naar de andere tak hipten, maar ik bekeek de vogels zo nauwlettend als een natuurkenner. Ik was in het tehuis gewend geraakt urenlang uit het raam te kijken. Ik had het geluk gehad uitzicht te hebben op de rivier de Hudson: egaal en grijs toen ik in januari was aangekomen, onstuimig en half bevroren in februari, snelstromend met wrakhout in maart, goud glanzend bij zonsondergang in april, druk met jonge reigers in mei. Ik had de onhandige jonge vogels van de kolonie op de oever van de rivier graag willen zien uitvliegen, maar ik kon niet meer terugkeren naar het tehuis. Geen van de meisjes die naar het ziekenhuis waren gegaan, was teruggekomen om afscheid te nemen. Ze vertrokken opeens, met hun handen rond hun buik, huilend om hun moeder. Zo ging het, had miss Murphy uitgelegd. Je moest altijd vooruitkijken, nooit achterom.

In gedachten zag ik papa over de Albany Post Road rijden, met zijn handen keurig op tien voor twee op het stuur van zijn nieuwe Rambler. Ik had mijn ouders voor het laatst gezien toen mijn moeder me op die koude winterdag een oude jas liet aantrekken om mijn zwellende buik te verbergen. We woonden boven de winkel, waardoor de klanten ons altijd konden zien komen en gaan, en ik wist dat mama vreesde dat ze te lang had gewacht, dat ze me eerder had moeten wegsturen. Toen ze de brandenburgersluitingen van de jas dichtmaakte, vroeg ze: ‘Ben je er klaar voor, Rita?’

Hoe kon ik klaar zijn voor iets wat ik nauwelijks begreep? Ik wist

alleen dat ze voor het eerst sinds dokter Nelson haar het nieuws had verteld lief tegen me deed. ‘Ja, mam,’ loog ik, om het moment niet te verpesten.

Ik liep achter haar aan de trap af naar onze voordeur, die naast de deur van de winkel was. De flikkerende lichtreclame van Klein’s Shoes wierp een roze gloed op de moderne schoenen in de etalage. Mama tikte op de ruit om papa’s aandacht te trekken. Er waren op dat moment geen klanten in de winkel. Hij pakte zijn jas, kwam naar buiten en draaide het bord om waarop stond dat hij over vijf minuten terug was. We liepen gearmd naar de bushalte op Teaneck Road. Ze hadden iedereen verteld dat ik mijn studie tijdelijk had stopgezet om mijn oudtante Ida te gaan helpen, een weduwe die herstellende was van een gebroken heup. Ida was het enige familielid dat ik kende – mijn ouders hadden elkaar als kinderen leren kennen in het Hebreeuwse weeshuis, dus er waren geen grootouders – en als ze echt haar heup had gebroken, was ik haar met alle liefde gaan helpen, waardoor dit smoesje geloofwaardig genoeg was. In werkelijkheid was tante Ida echter een kerngezonde vrouw en kwam het ons goed uit dat ze in een afgelegen dorp ten westen van Schenectady woonde.

In het Hudson Home had ik verhalen gehoord over ouders die hun dochters midden in de nacht onder een deken op de achterbank van hun auto hadden weggebracht. Voor mijn vader was zoiets ondenkbaar. Voor Irving Klein was het leven van zijn kinderen verweven met zijn werk. Verhalen over onze vorderingen vormden het fundament van zijn relatie met zijn klanten, die ons ons hele leven hadden gekend. Als ik op mysterieuze wijze zou verdwijnen, zouden de geruchten niet van de lucht zijn. Toen mama het verhaal over tante Ida had bedacht, had papa een poosje in stilte zitten broeden en toen gezegd: ‘Als we de mensen in zo’n belachelijke smoes willen laten geloven, moeten we het heel goed brengen.’

Dat was de reden waarom we op die dag in januari samen bij de bushalte stonden te bibberen: de show van eensgezindheid was bedoeld voor nieuwsgierige ogen. Toen de Short Line naar Manhattan

bij de halte stopte, kusten mijn ouders me op mijn wangen en gaven ze me mijn koffer aan, terwijl ze me nog eens op luide toon op het hart drukten vooral de groeten te doen aan Ida. Tegen de tijd dat ik vanaf de achterbank naar hen zwaaide, liepen ze alweer terug naar huis. In de stad was ik in mijn eentje van Port Authority naar Grand Central gelopen om de Hudson Line naar Garrison te nemen. Een discrete taxichauffeur stond bij het station voor me klaar en bracht me zonder een woord te zeggen naar het tehuis dat mij en mijn schande aan het oog van de wereld zou onttrekken. Ik was ervan uitgegaan dat ik die reis nu op dezelfde wijze in omgekeerde richting zou maken, maar blijkbaar hadden mijn ouders besloten dat het een betere indruk maakte als ze me kwamen halen.

‘Mevrouw Klein?’

Ik draaide me om om te zien wie de deur had geopend. Het was een van de tieners die hier als vrijwilligers werkten. *Candy stripers* werden ze genoemd, en dit meisje leek echt een beetje op een zuurstok, lang en mager, in een rood met wit gestreept uniform. Ze had mijn dossier blijkbaar niet goed gelezen, anders had ze wel geweten dat ze me niet met mevrouw moest aanspreken. Het personeel van het tehuis noemde de meisjes altijd bij hun voornaam, alsof we de achternaam die we bij onze geboorte van onze vader hadden meegekregen niet meer waard waren. Onze naam was in feite ook niet belangrijk. De geboorteakte waarop die bij ‘moeder’ stond vermeld, zou in het archief van het adoptiebureau verdwijnen. Er zou een nieuwe akte worden uitgegeven waarop de namen van de adoptieouders vermeld stonden. Dat hoorde allemaal bij het proces om onze baby’s te laten opgroeien zonder zich bewust te zijn van ons bestaan.

Ik dacht dat de candy striper kwam vragen of ze de kamer kon klaarmaken voor de volgende patiënt en zei: ‘Ja, ik ben Rita Klein.’

‘Ik kom uw baby brengen.’ Ze zette de deur wijd open en alsof dit een hotel was en zij iets van de roomservice kwam brengen, duwde ze een karretje naar binnen. In de transparante plastic bak lag een in een deken gewikkeld bundeltje. ‘Zal ik het wiegje hier maar neerzetten?’

Als u iets nodig heeft, drukt u maar op de knop.' Ze verliet de kamer en trok de deur achter zich dicht.

Ik stond als bevroren bij het raam. Ik mocht de baby officieel niet zien. Ik wist zelfs niet of het een jongen of een meisje was – nee, wacht, ik herinnerde me opeens dat ik het aan de verpleegkundige had gevraagd die kwam kijken hoe het met me was toen ik uit de verdoving was ontwaakt. 'Een gezonde jongen. Hij zal een lief echtpaar heel gelukkig maken,' had ze gezegd terwijl ze op mijn hand had geklopt. 'Jouw ongelukje is nu een mitswa.'

Het ongelukje bewoog zich in de plastic bak. Ik liep voetje voor voetje door de kamer, terwijl ik er als gebiologeerd naar staaarde. Hij kon net zo goed de baby van een ander zijn, dacht ik. In het begin zagen ze er allemaal hetzelfde uit. Ik had hem nog niet gezien. De candy striper had een grote fout gemaakt toen ze hem naar mijn kamer had gebracht. Misschien had ze zelfs de verkeerde baby gebracht.

Ik keek naar het etiket op het bakje. Boven de geboortedatum stond **BABY KLEIN**, alsof niemand de moeite had genomen hem een naam te geven. Maar dat klopte niet. Ik herinnerde me nu ook dat de verpleegkundige me om een naam had gevraagd. 'We moeten iets op de geboorteakte zetten,' zei ze. 'Zijn echte ouders zullen het later veranderen, dus zeg maar gewoon wat als eerste in je hoofd opkomt.' Ik dacht aan David, die de psalmen had geschreven die het onderdeel van de Thora waren waar ik het meest van hield. David, die koning Saul had gesust met zijn harpspel, en Goliath had verslagen met zijn slinger. David, die op Batsheba verliefd was geworden, alhoewel zij getrouwd was met een ander.

Ik boog me naar voren. Eerst besepte ik niet dat de druppels die op het hoofdje van de baby vielen mijn tranen waren. Wanneer was ik gaan huilen? Er viel niets te huilen. Het enige wat ik hoefde te doen was op de knop drukken, dan zou de candy striper komen en de baby weer meenemen. Hij zou worden geadopteerd door zijn perfecte ouders en ik zou met mijn vader en moeder naar huis gaan. Ik zou de draad van mijn leven oppakken alsof er niets was gebeurd.

Behalve dat ik mijn ogen niet lang genoeg van David kon afhouden om op die knop te drukken. Ik zag zijn gezichtje door een waas, alsof mijn baby een sterretje was in een Hollywoodfilm. Een vloedgolf van warmte en liefde overweldigde me, en ik moest mezelf eraan herinneren dat dit een bijwerking van de oxytocine was. Dokter Nelson had me tijdens een van de controles uitgelegd dat er onlangs een synthetische versie van het hormoon oxytocine was gemaakt, dat door verloskundigen werd gebruikt om weeën op te wekken en melkproductie te bevorderen. Als op een teken verschenen er twee natte plekken op mijn bloes. Eigenaardig, dacht ik. Ik had niets gevoeld.

Ik nam niet bewust het besluit David uit dat bakje te tillen. Het gebeurde gewoon. Ik zag mijn armen naar hem toe gaan, zag mijn handen onder zijn nek en lichaam glijden, voelde mijn spieren bewegen om dat geringe gewicht op te tillen. Wat had de verpleegkundige na de geboorte gezegd? Zeven pond en twee ons. Wat een nauwkeurige meting voor zo'n vluchtig moment in iemands leven, alsof de massa van onze cellen op het moment van de geboorte iets belangrijks voorspelde over de toekomst.

Ik zou nooit te weten komen wat er voor David in het verschiet lag. De perfecte arts en verpleegster die waren gekozen om hem groot te brengen zouden hem waarschijnlijk niet eens vertellen dat hij was geadopteerd. Toen ik tijdens een van onze groepssessies had gevraagd of dat niet inhield dat onze baby's hun hele leven iets zou worden voorgelogen, had miss Murphy gezegd dat onderzoeken hadden uitgewezen dat het schadelijker voor het kind was te geloven dat zijn biologische moeder hem niet had gewild.

Ik fronste mijn wenkbrauwen zo strak dat mijn voorhoofd er pijn van deed. Er klopte iets niet. Hoe kon hij ongewenst zijn? Niemand had mij ooit gevraagd of ik mijn baby wilde of niet. Het was alsof een meisje het recht om nog iets te willen opgaf als ze ongetrouwd zwanger werd. De maatschappelijk werkers hadden gezegd dat het erom ging wat het beste was voor de baby, en dat niemand iets aan een ongehuwde moeder had, zéker haar eigen kind niet. Ik vond deze

cirkelredenering verwarrend. Op de een of andere manier hadden we aangetoond ongeschikt te zijn als moeder toen we moeder waren geworden.

Ik dacht aan het college ‘complexe functietheorie’ dat ik op Barnard had gevolgd. Professor Elliott had er bij ons ingestampt dat geen vergelijking als opgelost kon worden beschouwd tenzij elke stap in het proces als juist was bewezen. Ze had als voorbeeld de berekeningen gebruikt die nodig zijn om een brug te bouwen. De kleinste fout, had ze gezegd, kon leiden tot een catastrofale instorting. Het was een variatie op het oude ‘je moet kunnen aantonen hoe je het hebt gedaan’, dat we op school bij staartdelingen hadden geleerd. Miss Murphy had haar argumenten met veel overtuiging gebracht, maar stel dat ze een belangrijke stap had overgeslagen omdat ze zo graag de vooraf al bepaalde oplossing had willen bereiken?

David begon zwaar te worden in mijn armen. Ik ging op de vensterbank zitten, zette mijn ellebogen op mijn knieën en hield zijn hoofdje in de palm van mijn hand. Als ik hem zou grootbrengen, dacht ik, zou ik met hem naar de Hudson gaan om hem de jonge reigers te laten zien die langs de oever uit hun eieren kwamen. Ik zou hem alles leren wat ik zo mooi vond aan cijfers en de magie ervan. Ik zou met hem naar alle museums gaan en naar het planetarium. Ik zag het voor me als een film die door een projector glijdt. Ik kon me op dat moment geen van de redenen herinneren waarom dat allemaal nooit echt zou gebeuren.

Zijn tandeloze mondje werd een volmaakte cirkel toen hij gaapte. Knipperend deed hij zijn oogjes open en meteen begonnen mijn hersenen noodsignalen uit te zenden, als een zinkend schip – hij is niet van jou, hij hoort niet bij jou, je hebt hem afgestaan – maar de oceaan in mijn oren overstemde deze signalen toen we elkaar in de ogen keken, mijn baby en ik.

Dom, dom meisje, dacht ik voor de honderdste keer – alleen verweet ik mezelf nu niet dat ik met Leonard naar die hotelkamer was gegaan. Nu was ik boos op mezelf dat ik nooit had getwijfeld aan wat miss Murphy, dokter Nelson en mijn eigen moeder hadden ge-

zegd. In hun wereld was het ondenkbaar dat een alleenstaande vrouw haar eigen kind zou grootbrengen, maar het was toch niet volslagen onmogelijk? Ik had daarvan zojuist een glimp opgevangen. Het zou misschien niet de conclusie zijn die ik uiteindelijk zou bereiken, maar ik wilde het eerst beredeneren. Het enige wat ik nodig had, was tijd.

De deur werd met een klap opengesmeten. Er ging een schok door Davids armpjes en beentjes. De manier waarop zijn vingers open- en dichtgingen aan het uiteinde van zijn mollige armpjes deed me denken aan de zeeanemonen in het aquarium op Coney Island. Ik raakte met mijn vingertop zijn handpalm aan. Hij greep mijn vinger met zijn kleine vuistje, en de kracht van zijn greep was een schok.

‘Je had hem niet hier mogen brengen,’ zei miss Murphy tegen de nerveuze tiener die achter haar aan was gekomen. Ze liep met grote stappen naar me toe en griste David uit mijn armen. Ik was te onthutst om te protesteren, maar zijn vuistje bleef mijn vinger omklemmen en zijn babynageltje sneed door de richels van mijn vingerafdruk toen ze hem lostrok.

Hij begon te huilen, met hikjes waar mijn tepels prompt hard van werden. Ik sprong overeind, maar miss Murphy gaf hem al aan de candy striper. ‘Breng deze baby onmiddellijk terug naar de afdeling.’

‘Ja, mevrouw. Het spijt me.’ Het meisje in het gestreepte uniform legde hem in het plastic wiegje. De rubberen wielen piepten op het linoleum toen ze het karretje de kamer uit duwde.

Ik wilde achter hem aan gaan, maar miss Murphy sloeg een arm om mijn taille om me tegen te houden. ‘Het spijt me dat je dit moest meemaken, Rita. Het komt wel goed. Haal diep adem.’

Ik gehoorzaamde, walgend van haar Shalimar. Elke cel van mijn lichaam wilde het steeds zwakker wordende geluid van mijn huilende baby volgen. Ik had zijn vingertjes gezien, alle tien, maar ik had niet eens naar zijn teentjes gekeken. En niet naar zijn voeten, de zooltjes van zijn kleine voetjes. Ik probeerde het nog een keer, maar miss Murphy hield me stevig vast.

‘Alstublieft, u begrijpt het niet.’ De trilling van mijn stem in mijn

keel maakte me aan het huilen. 'Ik ben er nog niet uit. Ik moet er nog over nadenken. Ik moet hem nog wat langer vasthouden.'

'Daarvoor is het te laat, Rita. Vergeet niet dat je de papieren hebt ondertekend.' Met haar arm strak rond mijn lichaam leidde miss Murphy me naar mijn koffer. 'Je kunt maar beter je jas aantrekken, lieve kind. Je bloes is niet echt toonbaar. Kom, dan gaan we kijken of je ouders er al zijn.'